

(כשהיה צעיר לימים לפני שהוא היה רופא) פעם אחת הם התעכבו בעייש ברומי, ועקב כך שלא היתה להם טיסה בזמן קרוב, הם נאלצו לשהות שם בשבת. הרב מפוניבז' היה רגיל לא לעשות מאומה ביום שישי אחרי חצות. אותו יום שישי היה כפור גדול, ושלגים ירדו ללא הפוגות, אומר הרב מפוניבז' לד"ר רוטשילד, תחכה לי פה, אני מוכרח לנסוע כעת לשער טיטוס!...

אמר לו רוטשילד; הראש ישיבע, אין שם נפש חיה, לא שייך לצאת לשם, זה מסוכן! וחוף מזה - שאם נצא עכשיו אז נחזור אחרי חצות, והרה"י מאד מקפיד על חצות!

אמר לו הרב מפוניבז', משה... תשאר פה, אני נוסע!!! מובן מאליו שר' משה לא יתן לו לנסוע לבד... הם לקחו מונית ונסעו, כל הדרך השלג המשיך לרדת ולרדת ברוב עוז ותעצמות... כאשר הם באים ליד שער טיטוס אומר הפוניבז' לרוטשילד, ר' משה, תשאר כאן!

כמובן שהוא לא נשאר... הוא יצא יחד עם הרב מפוניבז', וראה איך שהרב ניגש אל השער ומדבר: **טיטוס טיטוס, אני יושע קאלר**, [כך היה כינויו, כי הוא בא מהעיר קול] **אני מזרע העם היהודי שאתה זממת להכחיד מעל פני האדמה, בא תראה איפה אני ואיפה אתה... אתה, גם לאחר מותך מפזרים את אפרך על פני שבעה ימים. לא נשאר ממך כלום! אבק אנוש... אבל אני, בתור חלק מהעם היהודי, ב"ה יש לי ישיבה יפה, עם מאות רבות של בחורים שעוסקים בתורה, ואני אחד, ויש עוד הרבה שזכו כמוני, תראה מה יש לך ותראה מה יש לנו... כל טוב! חזר הרב מפוניבז' למונית, ונסעו חזרה... זו "הנקמה המתוקה" שלו בטיטוס!...**

וזה הארוממך! הקדוש ברוך הוא איתנו! כל אלו שניסו להוריד אותנו או לגמד אותנו - לבסוף הכל התהפך.

כי את אשר יאהב ה' - יוכיח

ספרנו פעם, שלמדנו בישיבה אצל הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א [שהיום לוו את אשתו ע"ה למנוחות. היא היתה אשה חשובה מאד, בעלת חסד וטוב לב, לדורות...! ולא כעת הזמן...]

הוא הביא את המעשה בסוף מס' סוכה (נו, א-ב) של 'משמרת בילגה' שקנסו אותה וטבעתה קבועה וחלונה סתומה. למה, כתוב בגמרא שהיתה 'מרים בת בילגה שהמירה דתה והלכה ונשאת לסרדיוט אחד ממלכי יוונים. כשנכנסו יוונים להיכל - היתה מבעטת בסנדלה על גבי המזבח ואמרה: לוקוס, לוקוס, עד מתי אתה מכלה ממונן של ישראל ואי אתה עומד עליהם בשעת הדחק. וכששמעו חכמים בדבר (לאחר שנצחו החשמונאים), קבעו את טבעתה וסתמו את חלונה.'

ונסביר לאט לאט: לוקוס לוקוס, היינו זאב זאב. ומסביר המהרש"א, על שם שהזאב דרכו לטרוף הכבשים אמרה כן, שמכלה המזבח את ממונן של ישראל בשביל קרבן התמידין שהיו ב' כבשים בכל יום. הזאב אוהב לטרוף כבשים, הוא טורף כבשים מבלי לתת על כך שום תמורה, כך - אומרת מרים למזבח - אתה אותו דבר... מקבל קרבן תמיד, שזה שני כבשים כל יום, והתפקיד שלך הוא להגן על ישראל מפני האויבים (מגילה ג, א תוס' ד"ה אמש בטלתם תמיד וכו'), וכעת לא הגנת... הנה האויבים נכנסים לכלל ישראל, איפה אתה?... נרדמת על משמרתך... וכך היא זלזלה בו.

אמר לנו הגאון ר' ברוך מרדכי (בשפתו היעשירה...) בילגה בילגה... מדוע את חסרת סבלנות וכי לא למדת היסטוריה יהודית?!... לאורך כל ההיסטוריה היהודית ראינו יהודים שחטאו ואז היתה להם תקופה קשה, אך כשהם חזרו בתשובה ופייסו את פני אביהם שבשמים יצאו - וידם היתה על העליונה! אם זה אצל פרעה, ששלט והשתעבד בהם בישראל מאתיים ועשר שנה, אך סופו היה "סוס ורוכבו רמה בים" "ובני ישראל יוצאים ביד רמה". ואם זה אצל המן הרשע שרצה "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים", וסופו היה שנתלה על עץ גבוה, "וליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר"י... וכך היה בכל התקופות!...

בילגה בילגה... קצת סבלנות... תיכף תראי איך י"ג יהודים מעטים בכמות ואיכות ממוטטים את אימפריית יון הגדולה והופכים אותה למשיסה, ועם ישראל חוזר לבית המקדש למעלה ראש...! וכי זה לא בזכות הילוקוס - לוקוס רק כמו שכתב הבי"ח משום שנתרשלו בעבודה זלזלו בה, [ועי' ירושלמי סוף סוכה שמביא מעשה שני במשמרת

ברייה חדשה

הזכרנו שהגאון רבי יצחק הוטנר בעל ה'פחד יצחק', היה מתמרמר על דברת בני האדם אחרי החגים, 'החג עבר', 'סוכות עבר'... 'חנוכה עבר'... מה זאת אומרת 'עבר'? עבר, חלף, ואיננו?!... וכי זה כמו נוף יפה שראינו, וכשנעלם הנוף אנחנו חוזרים לחיים שבשגרה?!...!

לרכוש הרוחני של כל אחד ואחד, התווסף רכוש רב ערך שנקרא חנוכה, ומכאן ואילך הוא מלווה אותי לכל החיים!... וכעת נראה במה חנוכה מלווה אותנו לכל החיים:

במדרש שוחר טוב (תהילים יח) כתוב, כל מי שנעשה לו נס ואומר שירה - נמחלין כל עוונותיו ונעשה ברייה חדשה. והנה על הדלקת נרות חנוכה - שהרמב"ם אמר שהיא מצוה חביבה עד מאד - כתוב ברמב"ם (ד, יב) 'וצריך אדם להזהר בה, כדי להודיע על הנס, ולהוסיף בשבח הקל, והודיה לו על הנסים שעשה לנו'.

זה מטבע של הודאה, וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו להודות ולהלל, ע"י הנר.

במנחת שלמה כותב הגאון ר' שלמה זלמן אוירבך זצ"ל, מי שמדליק נרות ולא מכוון בכך להודות ולהלל - חסר לו בעיקר המצוה. אמנם הוא לא חייב להדליק שוב, אך הוא לא קיים את המצוה כמו שצריך, כי עיקר המצוה היא לכוון בהדלקה להודות ולהלל.

ומלבד זאת - כל מהות החנוכה היא "מזמור שיר חנוכה הבית" (תהילים ל, א) לומר שירה על הנסים שנעשו לנו, ואז נמחלין כל עוונותינו ואנו נעשים ברייה חדשה.

כשיוצאים מחנוכה נעשים בריה חדשה. כעת נראה, עם מה אנחנו יוצאים מימי החנוכה:

ארומימך - ה'רוממות' של ישראל!

במסכת סופרים (יח, ב) כתוב את השיר של יום שהיו אומרים בחנוכה, "ארומימך ה' כי דלתני" (שם פסוק ב), דהיינו שהמסכת סופרים מזכיר את הפסוק השני במזמור, ארומימך ה', ולא מזכיר את ההתחלה של מזמור שיר חנוכה הבית.

ושמעתי הערה ופירוקה, הרי מה יותר מתאים לחנוכה מאשר הפסוק "מזמור שיר חנוכה הבית"? הרי כל החנוכה זה "חנוכה הבית", אז למה לא מזכיר את הפסוק הזה שהוא עיקר העניין ומזכיר רק מ"ארומימך"??...

וצריך לדעת [ובעז"ה נבאר בארוכה] כל מה שאנחנו יוצאים אתו מחנוכה זה דבר אחד, רוממות. רוממות התורה, רוממות ישראל. רוממות!

ונקדים: היה בחנוכה האחרון שתי "משאות קודש", של מרן רה"י רבי גרשון אדלשטיין, ושל מרן הגאון רבי דב לנדו שליט"א, הרה"י רבי גרשון דיבר בעיקר על ה"אשריך בעולם הזה". והרה"י רבי דב לנדו דיבר על ה"רוממות", הרוממות של התורה, כמה בן תורה הוא "נסיך הבריאה", וממילא ההנהגה צריכה להיות בהתאם. ואלו הם שני היסודות שאתם יוצאים מימי חנוכה ובעז"ה נרד לעומקן של דברים: הזכרנו בשבוע שעבר, שכתוב במהר"ל מה היוונים רצו, והבאנו שכתוב באור חדש, שהראו לדניאל בנבואה ארבע חיות הרוממות לארבע מלכיות שהשתעבדו בישראל, והחיה השלישית היא נמר, והיא כנגד מלכות יון. נמר הוא "עז פנים". עז פנים זה חוצפה. והמטבע של חוצפה זה להוריד את השני. למה? סתם... כי אני נהנה לראות אותך למטה. אני לא יכול לראות שלשני טוב, אני חייב לקטול אותנו! ולא בשביל שאני אהיה גדול יותר, אלא אני לא יכול לראות אותו שטוב לו.

אומר המהר"ל, היוונים קנאו בתורת ישראל, למה, כי את כל החכמה והפילוסופיה שלהם - תורתנו הקדושה שמה אותם ללעג וקלס, אז מאד בער בהם להשפיל את העם היהודי, אפילו הרצון להבליט את עצמם ולהתגאות על כולם לא היה כמו הרצון להשפיל את היהודים. ולכן אחרי הנסים שהקב"ה עשה לנו, העבודה שלנו כעת בימי החנוכה היא ה"ארומימך"! רוממות קל בגרום וחרב פיפיות בידם. החרב פיפיות שהיתה בשביל להילחם ביונים זה היה ה"רוממות קל בגרום".

עם ישראל הוא גבוה!

ונסביר את הדברים: יש סיפור מפורסם שסיפר הד"ר רוטשילד. כאשר הרב מפוניבז' היה באירופה, לווה אותו ד"ר משה רוטשילד במסעותיו.

שזולו בעבודה], לכן נלקחה מהם ולא יכלה להגן עליהם, ומשמסור נפשם עליה להחזירה לכבודה ביתר שאת, חזרה אליהם להגן עליהם. כך ההיסטוריה היהודית מלמדת...! גם כאשר נענשים על החטאים, הרי כשעושים תשובה - חוזרים למה שהיינו ועוד הרבה יותר מזה...! והנה על הפסוק (משלי ג, יב) "כי את אשר יאהב ה' יוכיח, וכאב את בן ירצה" עי' פרש"י ובב"י הגר"א כאשר יש מלמד דרדקי שיש לו תלמיד נמרץ ושובב, הוא מעיר לו פעם, פעמיים, ועוד כמה פעמים, אם הילד עדיין לא חוזר למוטב ועומד במרדו, הרב שלו כבר מתייאש ממנו... אבל אבא אבא זה שונה... אבא אבא את הבר ששאלו, ויודע שאם הבר שלו לא ילמד - לא ייצא ממנו כלום, אז הוא לא מרפה, הוא מנסה שוב ושוב, פעם בטוב ופעם ברע, אבל אחרי שהבן מקבל את התוכחה - "וכאב את בן ירצה". האבא מפצה אותו על כל מה שהוא סבל עד היום...! זה הבר שלו... קיבלת את המוסר, הפנמת את מה שהיית צריך להפנים - **כעת אני מפצה אותך...!**

וכך זה ההנהגה שלנו עם הקב"ה, כי את אשר יאהב ה' - יוכיח. כאשר אנחנו חוטאים - הקב"ה מאהבתו אלינו - מוכיח אותנו, ולטובתנו כדי שנשוב אליו. אבל ברגע שאנחנו חוזרים - הוא מפצה אותנו על הכל.

הכח של יהודי...!

רבי אלחנן וסרמן מביא בשם החפץ חיים, שלאחר כל המלחמות שהיו, ולאורך כל ההיסטוריה, עם ישראל גדל פי כמה ממה שהוא היה לפני המלחמה.

ואף בזמן הזה, כולם יודעים שהייתה שואה איומה, שליש האומה - נכחד, וכבר היה נראה ש"לא יזכר שם ישראל עוד", אך מיד אח"כ עם ישראל חזר לארץ ישראל, עולם התורה נבנה לתפארת, כל היכלי הישיבות - מלאים, הישיבות שוכנות בבנייני פאר, ויש שפע והרחבה... איפה היה כזה דבר...!

בדורות הקודמים, אף אחת לא רצתה להתחתן עם בחור ישיבה, והיום...! אם יציעו לבן אדם רגיל (גם לזה שלא ספון באהלה של תורה) איזה בחור טוב שעובד ומרויח ולא לומד בישיבה, הוא יפגע... מה, יש לי בת חולנית?!...! כולם רוצים חתן בן תורה, "ישיבע בחר".

ואיך נהיה כדבר הזה?... כי כאשר עמ"י חטאו הקב"ה הוכיח אותם, אך כאשר הם שבו בתשובה - הקדוש ברוך הוא מפצה אותנו! וזו הרוממות של יהודי וזה האשרינו! "ומי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקינו בכל קראינו אליו". יהודי אף פעם לא מאבד תקוה...! גם כאשר הוא נמצא בשאל תחתית הוא לא שואף רק לצאת מהמצב שבו הוא נמצא... אלא להיות מוסיף והולך מעלה מעלה.

אחד הסיפורים הידועים באגדות סלבודקא, כאשר התחילו להסתגן - בשורות האיוב הראשונות של השואה - לארץ ישראל, כמעט ולא היתה משפחה שלא שיכלה חלק מקרוביהם. היה אז את הרה"י רבי יחזקאל סרנא זצ"ל, אשר היה מנהגו לדבר בראש השנה קודם התקיעות בקול חוצב להבות כדרכה של סלבודקא, ועל "גדלות האדם". באותה שנה, הכל היו שבורים... מה יש לשמוע כעת על גדלות האדם... אין אדם ואין גדלות, הכל נמחק בשואה...

אך ראש הישיבה עלה כדרכו לבימה ואמר: ברגע זה כששוכב יהודי אי על הרצפה מתחת המנעל המסומר של הנאצי ימח שמו, מה אתם חושבים - פנה רה"י אל תלמידיו - שעובר לו בראש?... מה הוא מבקש כעת מהקב"ה?... רבונו של עולם, אני רוצה לפחות למות כמו יהודי, להיקבר בקבר יהודי, ולא להיות מושלך כדומן על פני האדמה...

מי שחושב ככה - אמר ראש הישיבה - לא יודע מה זה כח של יהודי, ולא מבין בכלל מה זה יהודי!!! איש בער לא ידע... אומר לכם מה אותו יהודי חושב...: רבונו של עולם, אמנם חטאנו לפניך, וייסרתנו אך במשפט. אבל כעת אני עושה תשובה ואני חוזר אליך... ואז אני בן אהוב אצלך, וכרגע אני נושא תפילה יחד עם כל אחיי בית ישראל בארץ ובעולם; **ידבר עמי תחתינו ולאומים תחת רגלינו. אני רוצה לראות איך הנאצי שוכב פה, והרגל שלי רומסת אותו!!!... זה הכח של יהודי.**

אנחנו יוצאים עם כזו רוממות... יש לנו רבונו של עולם, אשר 'בין רגע' יכול להפוך את המצב!!! בורא עולם מחכה לתפילות שלי, והוא רוצה אותי!!! וכשהיהודי יוצא עם כזו הרגשה נפלאה ומרוממת, אני בן של הבורא עולם... הכל משתנה.

יהודי הוא מרומים!!!

לפני שבוע היה סיום ש"ס בקריית ספר, וכשיצאתי משם, אמר לי הנכד של הרה"ג רבי נחום קוק זצ"ל (מרבני רמת גן), אספר לך סיפור מסבא שלי עי"ה: סבא הלך פעם ברמת גן, וראה יהודי שהולך הלך וחוזר ונראה כתועה בדרכו, הוא ניגש לעזור לו, והתברר שזה יהודי שחולה במחלת השכחה, ולא זוכר מי הוא, ואיפה הוא גר... הרב קוק שהיה אדם טוב, הציע לו בטוב לבו, 'בא ניכנס למכונית וניסע בכמה שכונות עד שתזהה את מקום מגוריך'.

שמה האיש, ונסעו יחד, אך זה לא עזר... האיש לא נזכר. אמר לו הרב קוק, בא תיכנס לביתי ונאכל יחד את ארוחת הצהריים, הם נכנסו לבית, הוא אכל, וכל אותו הזמן - האיש דיבר בצורה רגילה, רק שהוא לא זכר מי הוא...

כאשר גם לאחר האוכל הוא לא נזכר, אמר לו רבי נחום, אין ברירה, פנה למשטרה... מסתמא כבר משפחתך פנתה למשטרה, וכך תוכל לשוב לביתך. אבל - הוסיף ר' נחום - יש לי עצה טובה בשבילך, שכאשר תשוב לביתך תבקש מהמשפחה שישומו לך שרשרת כתוב עליה מי אתה, ואיפה אתה גר, וכך גם אם חלילה, תאבד שוב - יידעו לכוון אותך לבית שלך...! לפתע התעשת האיש, נזכרתי! יש לי שרשרת כזו...! הוא הוציא את השרשרת ור' נחום החזירו לביתו...

אמר רבי נחום קוק: כל יהודי יש לו שרשרת. בשרשרת כתוב לו מפורש מי הוא ומה הוא ומאיפה הוא בא... ומה תפקידו עלי אדמות. מסופר על מרן רה"י זיע"א שהוא אמר פעם אני מיוחס גדול, אני נכד לאברהם אבינו...! ועוד, סיפר הרב וולך (מישיבת משכנות התורה) שפעם היתה קבוצה שהיו בעבר בשוויץ שדברו ביניהם, כל א' סיפר מאיפה הוא הגיע. נוכח שם גם מרן רה"י (בצעירותו), שאלו אותו, ומאיפה הרב הגיע?... חייך הרב שטיינמן, אני?!... מתחת כסא הכבוד!...

כל יהודי ויהודי יש לו שרשרת, שם כתוב לו אתה נשמה של היהודי חצוב מתחת כסא הכבוד, בן של אברהם יצחק ויעקב, ויותר מזה... "בנים אתם לה' אלוקים" אתה בן של הקב"ה! אתה מרומים!!! דע מאין באת... מתחת כסא הכבוד, ולאן אתה הולך ואתה עתיד לחזור לשם. **הסתכל** בשלשה דברים... דע מאין באת וכו'... אבל צריך להסתכל!!! כולנו כחולים במחלת השכחה, ולא זוכרים מאיפה באנו ומה תפקידנו בעולם... תסתכל בשרשרת!! תראה מי אתה...

כתוב בבעלי התו"ע עה"ת שלאה לקחה לה טס של כסף וכתבה עליו "תורה צוה לנו משה, מורשה קהילת יעקב", וכל הזמן היא הסתכלה עליו, ובגלל זה נהיו ענייה רכות.

דהיינו; כל העולם אומרים שתי בנות ללבן ושני בנים לרבקה, הגדולה לגדול והקטנה לקטן. היא ידעה כל הזמן שהיא אמורה ליפול בגורלו של עשו, ובחז"ל יש לשון שיגזרה הגזירה. היה מקום להשלים עם המצב... אבל לאה שמה לה טס - אני לא שייכת לזה. וכל פעם ששמעה שוב שהיא תיפול בגורלו של עשו היא היתה בוכה ומבקשת מהקב"ה שלא תיפול בגורלו.

לכל אחד יש טס. בטס הזה כתוב - אני בן של הקב"ה, הוא אבא שלי ומחכה לתפילות שלי! נולדתי כדי להיות מרומים וגבוה.

בלעכוויטש היו אומרים על הפסוק "מוסר ה' בני אל תמאס", מוסר ה'... המוסר הכי גדול של ה', בני! אתה בן שלי... אתה שייך לעולם המלוכה... אל תמאס! אל תתגלגל בדברים מאוסים... אתה בן של מלך ששייך להיכלי מלכות!

ועל זה דיבר הגאון ר' דב לנדו, אתה "נסיך הבריאה", ובשבילך בראו את הכל! כאשר בן אדם חי את הדברים האלו - הכל נראה אחרת.

קח את השרשרת ותסתכל עליה... הסתכל בשלשה דברים... בני אדם שוכחים להסתכל... צריך שזה יעמוד לך מול העיניים כל הזמן. כך לא תוכל לחטוא. אתה מרומים!!!

מתן שכרן של מצוות

כעת נדע:

אומרים בבוקר "אשר קדשנו במצוותיו וציונו לעסוק בדברי תורה". אדם שקצת מתבונן, מבין ש"לעסוק", זה עסק ממש. מרן רה"י זיע"א היה אומר זה ביזנס טוב... עסק נושא רווחים גדולים... כתוב באבות (ב, א) "והווי זהיר במצוה קלה כבחמורה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות". איך לומדים בפשטות?... שאנחנו לא יודעים איזו מצוה יותר גדולה, מה קל ומה חמור...

ידוע הסיפור המפורסם שהגיע אל הגי"ר חיים קרייזוירט זצ"ל (באנטוורפן) הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, והוא שומע שם דין תורה שנמשך כמה שעות (!) ושני הצדדים צועקים עד לב השמים... הוא חשב, מי יודע על כמה מדובר שם... לאחר שנסתים, אמר לו הגי"ר קרייזוירט, שהיה פה ויכוח על חלק מאחוז אחד של רווחים. מאחוז אחד!! תמה הגי"ר יעקב, כאלו צעקות על אחוז אחד?!... חייך ר' חיים, השאלה אחוז ממה... פה זה אחוז של הון עצום... והחלק מאחוז הוא מליונים רבים...

אמר המשגיח רבי דן סגל לוליט"א... 'אי אתה יודע מתן שכרן של מצוות', השכר של 'מצוה קלה' יכול להגיע לחמישים מליארד... אמנם זה 'אחוז אחד' ממצוה חמורה, אבל אחוז של מה?... של מליארדים... של עשרות מליארדים... של נצח...!

אנחנו עושים ביזנס טוב בכל קיום מצוה! מי שחי אצל מרן ראש הישיבה זיע"א הרגיש בחוש כמה כל מצוה זה ביזנס... זה רווח נצחי! היה אדם שסיפר למרן רה"י, שהיה לו קן בבית, והיה לו חבר שרצה

לזכות במצוה הזו של שילוח הקן כי זה סגולה לבנים, אז הוא נתן לו בשביל זה אלפיים דולר, כך הוא מספר לראש הישיבה בהתלהבות. והרה"י לא הגיב... בהזדמנות אחרת אמר הרה"י, שמעתי שהיה יהודי שימכר את מצוות שילוח הקן באלפיים דולר. הוא לא יודע מה זה ביזנס?!... רק אלפיים דולר שווה לו מצות שילוח הקן?!... זה הרי מליארדים!!!

כך היה היחס של הראש ישיבה לכל מצוה ומצוה, ביזנס... זה ביזנס טוב... תחטוף! עוד מצוה ועוד מצוה.

הצימאון לתורה ומצוות

בתרגום שיר השירים (ו, ז) עה"פ "כפלה הרימון רקתך", ומלכות בית חשמונאי כולהון מליין פיקודייתא כרימונא. בר ממתתיהו כהנא רבא ובנוהי, דאינון צדיקין מכולהו, ומקיימין פיקודייהו ופתגמי אורייתא בצחותא.

חז"ל אומרים בסנהדרין (עו, ב) המחזיר אבידה לגוי עובר על "למען ספות הרוה את הצמאה". וברש"י, רוח - אלו העובדי כוכבים ששבעים ואינם צמאים ליוצרים, את "הצמאה" זו כנסת ישראל, שצמאה ותאיבה ליראת יוצרה ולקיים מצוותיו. כל היחודיות של מתתיהו ובניו בנויה על הצימאון.

והנה הצימאון הזה, לראות עד כמה בן אדם אוהב את הדבר ומחבב אותו... **מרו רה"י אמר לנו שהבחינה אצל הגר"א לא היתה בידיעות, כמה הוא יודע, אלא כמה הוא נהנה... לחזור על הגמרא שוב ושוב ולראות אם אתה נהנה עוד יותר ועוד יותר...** כזו היתה הבחינה שלו. כמה אתה צמא, כמה אתה אוהב את הגמרא.

יש מנהג שנותנים דמי חנוכה, מה העניין בזה?!... יש בזה הרבה הסברים,

יש הסבר אחד: כמו שבליל פסח הילדים 'גונבים' את האפיקומן, כדי שהם יישארו ערים כל הלילה, גם בחנוכה מחלקים "דמי חנוכה" כדי שהם יישארו ערים להדלקה לפרסומי ניסא, אבל זה לא כ"כ מובן... חנוכה זה מוקדם, אנו מדליקים בשקיעה, או עשרים דקות אחר כך... לכאורה זה לא נראה קשור.

הסבר שני, מביא ר' חיים פרידלנדר מהרב מפוניבז', שהיוונים לא נתנו ללמוד תורה, ואז הילדים התבטלו. כאשר החזירו את המנורה, והמשיכו ללמוד כרגיל, הילדים לא רצו... היה להם קשה... אז נתנו להם קצת כסף בשביל שיבואו ללמוד. ובשביל זה נותנים דמי חנוכה. ללמדך, שאפשר לקנות בן אדם בגרושים... תנצל את זה, גם את עצמך אתה יכול לקנות.

הסבר שלישי, כתוב בפוסקים שהיה מנהג בחנוכה, שהעניים מחזרים על הפתחים, ובשביל שלא לביישם היו עושים דמי חנוכה, כביכול לכולם מחלקים, גם לעניים וגם לבני המשפחה.

אבל יתכן עוד, סיפרנו פעם שמרן הגר"ח קניבסקי ראה איך נכדו הקטן סופר את הכסף שהוא קיבל לדמי חנוכה. שאל אותו רבי חיים, למה אתה סופר?... אמר הנכד, כי אני רוצה לדעת כמה קיבלתי... כן, אבל מאיפה אתה יודע שסופרים כסף? שאל רבי חיים. והנכד - שלא הבין - שאל, ומאיפה סבא יודע?... אמר לו רבי חיים, מהשלחן ערוך! כתוב שצריך להתפלל כמנהג מעות, סימן שסופרים מעות... ומדוע אכן סופרים מעות וממשילים לה את התפילה.

כתוב בקהלת (ה, ט) "אוהב כסף לא ישבע כסף". אומר רש"י, אוהב מצוות לא ישבע מהם. [וכן הוא אם תבקשנה ככסף... אז תבין יראת ד' (משלי ב-ד-ה)]

בכסף יש כמה דברים, מרן הגר"ר ניסים אמר בשם החזו"א, מאיפה יודעים אם בן אדם אוהב כסף או לא?... לפי הפעמים שהוא סופר אותו... מי שרק רוצה לדעת כמה יש לו, מספיק שישפור פעם אחת. אבל מי שאוהב כסף - סופר שוב, הוא נהנה...

וכן כסף - כמה שיש אותו לבן אדם - הוא רוצה כפול... יש לו מנה רוצה מאתיים, החשמונאים למדו תורה וקיימו מצוות **בצחותא!** בשביל זה נותנים דמי חנוכה, - **כמשל** כמו שאוהב כסף לא ישבע כסף - כך אוהב מצוות לא ישבע מצוות. לאסוף עוד ועוד, לחזור שוב ושוב כמו הבחינה של הגר"א... יש לי, ורוצה עוד ונהנה מלחזור!!! אני לומד סוגיה, זה מתבאר לי יותר, אני נהנה, ושמת... ועם זה אנחנו יוצאים, "בצחותא". זה היתרון של בית חשמונאי - שהוביל לנצחון.

התורה מרוממת, ואיתה מנצחים!

מהם הכלי מלחמה שהיו להם לבני חשמונאי?... כתוב בתרגום שה"ש (ו, ט) על הפסוק "אחת היא יונתי ומתתי אחת היא לאמה ברה היא לילדתה", אומר התרגום: "**ובעידנא ההיא הות כנישתא דישראל דמתילא ליונתא שלמתא, פלחא בלב חז למרהא ואחידא לאורייתא, ועסקא בפתגמי אורייתא בלב שלים.** וברירן זכותהא כיומת דנקפת ממצרים, הא בכך נפקו בני חשמונאי ומתתיה וכל עמא דישראל ואגיחו בהון קרבא, ומסר ה' יתהון בידהון".

וזה מה שכתוב גם "וזדים ביד עוסקי תורתך" בעל הנסים. אבל דבר מעניין מביא בספרו הרה"ג ר' הלל קופרמן (בעל הגמ"ח הגדול בי-ס) יש לו שם כמה שו"ת עם מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל. הוא שאל את מרן רבי חיים, כתוב "בזמן שהקול קול יעקב - אין ידי עשו שולטות", האם זה דין דוקא בעשו, או שמא בכל הגויים?... השיב לו מרן שר התורה: רק בעשו, דענין זה אמר יצחק רק כלפי עשו, ולכן זה יהיה רק במלכות אדום. אך לגבי שאר המלכויות ייתכן שגם כשישראל עוסקין בתלמוד תורה - הם יספיקו להכניעם.

והוסיף - שהיום אנחנו נמצאים בגלות אדום. ואע"פ שיש מקומות בארץ ובעולם שנמצאים שם הישמעאלים ושולטים, אך עיקר המלכות זו מלכות אדום, וכ"כ ברמב"ן (סוף פרשת בלק).

נשאלת השאלה, שבזמן החשמונאים היו גזירות של היוונים לא של אדום... א"כ למה בתרגום אומר שהיו צריכים את הזכות של התורה, שהיא בעצם הכלי מלחמה נגד אדום? אולי מול יוון יספיקו כלי מלחמה אחרים?... והביא הרב קופרמן, שכתוב שם קצת קודם בתרגום של פסוק ח' שהיוונים לקחו איתם מלכים מכל האומות, והיו שישים מלכים שהם לקחו מאדום, ובשביל השישים מלכים האלו - היו צריכים את ה"עוסקי תורתך", את זכות התורה שתגן. ולפ"ז יתכן שמה שאומרים "וזדים ביד עוסקי תורתך" שהכוונה על שישים מלכי אדום, שהם נופלים רק בידי עוסקי תורתך.

הרוממות של כלל ישראל, האפשרות של כלל ישראל זה להתרומם למעלה ראש גם כשאתה שוקע ביון מצולה... **כאשר אתה נכנס לדף גמרא - אתה מרומם!** התורה בבת אחת מרימה אותך גבוה, ואתה נמצא במחוזות אחרים [ועי' פסחים נ, ב כי גדול מעל שמים חסדך (תהילים קח, ה) בעוסקים לשמה, ובשלא לשמה מ"מ עד שמים חסדך (תהילים נז, יא)].

האהבה לתורה נמדדת בניצול הזמן!...

עה"פ (שמות יז, ח) ויבוא עמלק וילחם עם ישראל ברפידיים, איתא בתנחומא אחרים אומרים אין רפידיים אלא שרפו ידיהם מן התורה ולפיכך עמלק בא עליהם וכו'.

הסבא מסלבודקא היה דורש מקרא זה כמין חומר: ידוע שבמעשה של עבירה הכתוב בתורה, התורה כותבת אותו בחומרא יתירה, כמו שמסתכלים על זה מן השמים... לדוגמא, על ראובן שבלבל יצועי אביו כתוב "וישכב את בלהה פילגש אביו". וכן המשנה בשבת אומרת על רבי אלעזר בן עזריה אשר לא מיחה בשכנתו שהוציאה את פרתה ברצועה שבין קרניה ביום השבת, "פרתו של רבי אלעזר בן עזריה יצאה ברצועה שבין קרניה". וכן על שלמה כתוב שהוא עבד עבודה זרה, והיו אלו נשוי שעבדו, ומשלא מיחה בהן - נקרא על שמו. וכך בכל דבר ודבר. "ויבואו רפידיים", פה, גם אחרי מה שהתורה מגדילה - כתוב "שרפו ידיהם מן התורה", ועל זה לבד כבר הגיע עמלק.

וכן הוא בב"ח הלי חנוכה - שהיה מרן רה"י זיע"א מביא לפי שנתרשלו בעבודה נלקחה מהם, ולפי שמסרו נפשם עליה החזירה להם כדי לקחת מספיק "שנתרשלו", אכן להחזיר כבר צריך מסי"נ. וא"כ ימי החנוכה - הם ימים שבהם שומה עלינו להזהר גם מנתרשלו - ומרפיון ידים. שאלו פעם את הרב מפוניבז' זצ"ל, הוא למד בראדין, ושאלו אותו, ידוע שלתפח חיים היה חתן גדול מאד שקראו לו ר' הירש. הוא היה נקרא בפי כל "החפץ חיים הקטן". הוא היה ממש דומה לח"ח... מתמיד עצום...

[כאשר בן הח"ח הספיד את הגר"ר משה לנדינסקי (ר"י ראדין) הוא אמר, המתמיד הכי גדול שהיה בדור - זה אבא, ר' משה - הוא היה אחריו, ואת זה אנחנו מספידים... את המתמיד השני...]

אז שאלו את הרב מפוניבז', למה מהחפץ חיים כל העולם מתפעל ומעריך, ורבי הירש שהיה ממש כמותו (קצת יותר צעיר) לא כ"כ הכירו בו?... אמר להם הרב מפוניבז': היו הרבה פעמים שהחפץ חיים ורבי הירש יצאו למסעות של חיזוק בעולם, ולפעמים היה הדבר לוקח שבוע שבועיים ויותר. כאשר הם היו חוזרים בחזרה הביתה, החפץ חיים מיד אמר שלום ופתח גמרא... אצל רבי הירש זה לקח עוד חמש דקות... החמש דקות האלו - זה ההבדל... זוהי הנפקא מינה...

אחז"ל (חגיגה ט, ב) עה"פ ושתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלוקים לאשר לא עבדו (מלאכי ג, יח), אינו דומה השונה פרקו מאה פעמים לבין השונה פרקו מאה ואחת, החפץ חיים ניצל כל שניה!... זה הכל סימנים לאהבה, כמה אני אוהב את התורה ולא מסוגל להסיח דעת...

נפש עומל, עמלה לו - כתוב ברש"י בסנהדרין (צט, ב), אדם עומל במקום זה והתורה עומלת לו במקום אחר, שמבקשת מאת קונה למסור לו טעמי תורה וסדרה!... בעמל של תורה - התורה רואה כמה אתה אוהב אותה וכמה אתה משקיע בה, וכמה אתה מוכן למסור למענה, ובאותה מידה היא עובדת בשבילך!...

שווה להשקיע... זה משתלם!!!

ונסיים בדבר אחרון:

אנחנו יודעים שכתוב בזהר שנסיון זה מלשון נס להתנוסס... כאשר עומדים בנסיון - גדלים!

בשבת האחרונה הייתי בירושלים, בא אלי בן אדם ואמר לי בהתרגשות: היה פה הגר"ז ברוורמן, (חתנו של מרן שה"ת זצ"ל) והוא אמר פה פצצה... הוא אמר שרבי חיים אמר לו, שבטבעו הוא הי' בטלן, ואוהב מאד לפטפט, רק הוא שבר את הטבע שלו...!

רבי חיים קניבסקי גדול הדור, ענק הדור, התחיל מבטלן, והפך לגדול הדור!!!

אחרי שמרן שה"ת נפטר, יצא ספר של ד"ר הרב משולם הרט, והוא מספר - שאחרי שרבי חיים עבר אירוע מוחי, והיד שלו לא עבדה, נתנו לו לעשות בבית תרגילים קשים - פיזיותרפיה, ולאנשים בגיל כזה (למעלה משמונים) מאד קשה כל תנועה. אבל רבי חיים, מרוב אהבתו לתורה, הוא רצה לחזור ללמוד כרגיל - אז הוא עשה את הפעולות הללו בכל הכח! הוא פשוט "שבר את עצמו" זה לא יאומן... והוא חזר לעצמו!

כאשר בן אדם מקבל נסיון - זה נס להתנוסס! רבי חיים מזה שהוא שבר את עצמו הוא נהיה מתמיד הדור, "וענק" הדור. לא "גדול" הדור "ענק" הדור...!

אם רבי חיים היה מניח לעצמו להתנהג ולהרשות קצת לעצמו לנהוג לפי טבעו, שמשתדלים ללמוד, אבל קצת לפטפט... ולחשוב הרי אי אפשר לשבור את עצמי לגמרי... עשר דקות מיעוט שיחה המבואר בארחות יושר בשם החזו"א זה שיעור חזו"א לחומרא... אנחנו קצת יותר מקילים...

אבל לרבי חיים היה שכל קצת יותר מאיתנו, וידע לא לבזבז את החיים! וללחום עם עצמו מלחמת ה"חיים". ידועים דבריו בסידורו - "ותן בליבנו להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד", לפני שאתה לומד - מה אתה צריך להבין ולהשכיל?... היה צריך לומר קודם ללמוד וללמד, ואחר כך להבין ולהשכיל...!

אלא - אומר רבי חיים - שיהיה לך שכל שצריך ללמוד! אחרי שתבין זאת ותלמד, תבקש גם להצליח. אבל קודם צריך שכל להשקיע רק בלימוד, לו היה את השכל הזה, ובשביל זה הוא זכה להיות גדול הדור...!

עם זה יוצאים מיוון, תשקיע - תקבל. שלש עשרים אנשים השקיעו בכל כחותם, ותראה לאן הם הגיעו... וחזרה מלכות בית חשמונאי... בואו נצא כעת עם הרכוש הזה... אנחנו יוצאים כעת עם מליונים!! לראות כמה אנחנו מאושרים, כמה אנחנו מרוממים, כמה אין ברחוב כלום... בעל תשובה אחד אמר למרן רה"י זע"א שהוא ויתר על כל העולם ובא ללמוד. ואמר ראש הישיבה; על מה הוא ויתר?... שמה אין כלום... הוא ויתר על "כלום" ובא כעת לקבל את כל התענוגות...!

פה יש את הכל... את השמחה, את המתוקים מדבש ונופת צופים, פיקודי ה' ישרים - משמחי לב, בא... בא להיות חלק מזה!

על זה דיברו גם מרן הרה"י ר' גרשון, שהוא אמר (פה בישיבה) בשם החזון איש שכל בן תורה חייב לשנן לעצמו, ואל תתאוה לשולחנם ואל תתאוה לכתרם, ששולחנך גדול משולחנם וכסאך גדול מכתרם, אשריך... אשריך...!

וגם הרה"י ר' דב לנדו, כמה אתה מרומם... בחנוכה אומרים "ארומימך ה'"... רוממות... אתה הוא הנסיך של הבריאה!! תתנהג בהתאם, ותזכה להיות מאן מלכי - רבנן!

כמו שאדם מאד רעב, עד שהוא מגיע למקום שהוא יכול לאכול, הוא מיד אוכל ולא משתהה לרגע, לא נודע כי באו אל קרבנה... למה? כי הוא אוהב את זה... **אדם שרעב לתורה ואוהב ללמוד - דבר ראשון הוא רץ לגמרא.** והרפיון ידיים - זה מה שגורם מיידת ל"ויבא עמלק". כי זה סימן שלא כ"כ דבוקים בתורה.

יון לא נגמרה

אמר הגאון רבי אריה זילטי בן הג"ר בצלאל זולטי, בשם אביו: הגמרא ביומא (כט, א) אומרת - אסתר סוף כל הניסים, שואלת הגמרא והאיכא חנוכה?... ומתרת הגמ' - ניתנה להכתב קאמרינן וזו לא ניתנה להיכתב. דהיינו נס פורים נכתב במגילת אסתר, אך כל חנוכה אין מגילת חנוכה... זה לא נכתב בתנ"ך.

שאל הגאון ר' בצלאל זילטי, הרי סוף סוף הנס הזה של חנוכה כן היה! וא"כ אסתר זה לא סוף כל הניסים?... אמר ר' בצלאל, מגילה כותבים כאשר הכל נגמר, אך יוון - לא נגמרה, היא שינתה את פניה... כל פעם היא מופיעה בצורה אחרת. בדור הקודם יון באה בצורה של "השכלה".

שכילתה רבים וטובים מהמשפחות הטובות ביותר!!! **היום יון באה בצורה של תאוות ותענוגות עולם הזה... יפיפותה של יפת באהלי שם, היום העולם הזה מפתה אותנו להשתמש בכל מיני מכשירים שהשימוש בהם אסור בתכלית, שזה ייהרג ואל יעבור, מאבדים על ידם את הנפש בעולם**

הזה ובעולם הבא, ואנשים מתפתים... יון לא נגמרה... יון לא נגמרה, א"כ איך אפשר לכתוב אותה?...

נתבונן לרגע היתה תקופה שכל העולם עבדו עבודה זרה... מנשה עבד עבודה זרה. היום, אם יידעו על מישהו שהוא עובד עבודה זרה יגידו שהוא חסר דעה לחלוטין... מה, אתה עובד לפסל?!... אפילו ילדים קטנים אוהבים לספר איך אברהם אבינו שבר את כל הפסילים, ותרם אבא שלו שאל אותו מה קרה, והוא אמר שהפסל הגדול שבר את כולם... וכולנו צוחקים על זה. אבל פעם האמינו בזה...

פעם אנשים האמינו בהשכלה והעריצו את כביכול גדוליהם, היום אם יגידו על מישהו שהוא סופר משכיל - זה בכלל לא סיבה להערצה - זה פשוט לא נחשב לכלום. כל השמות שפעם "סגדו" להם - היום אף אחד בכלל לא יודע מי הם... היה ביאליק, שזרקו אותו מואלוז'ין ונהי' סופר מפורסם, היום תשאל מישהו מי זה ביאליק - הוא בכלל לא יודע... היה "שלום עליכם", היום מכירים את זה רק מקידוש לבנה... לא יודעים בכלל מהמשכילים הללו...

כל מה שעבדו וסגדו לעבודה זרה זה בגלל שהיה יצר הרע. כאשר נגמר היצה"ר - בזים לזה... בזים לזה...! כל מה שפעם סגדו לזה, אם זה פילוסופיה, היום אם מישהו ישקיע בפילוסופיה - ילעגו לו... וגם נאמר לדורינו עם נסיונותיו והיצה"ר שלו, במה אתה משקיע? בשטויות?!... אנשים מבזבזים חיים, על מה? על מה???

בא תהיה מרומם...

ואגב, אחד הסיפורים היפים על הגאון ר' בצלאל זילטי, שכאשר הוא היה קטן, הוא היה חולה בעיניים והרופא אמר שככל הנראה הוא יאבד את ראייתו רח"ל, הוא פנה לקב"ה ואמר: רבוננו של עולם... אני מוותר לראות את כל העולם, את הבית שלי, ואפילו את אבא ואמא שלי... אני מקש ממך דבר אחד: תן לי לפחות לראות את הגמרא, אני כל כך אוהב את הגמרא... וברוך ה' הוא התרפא לגמרי, ועד סוף ימיו הוא ראה טוב.

אהבה של תורה... רוממות אמיתית... אבל על מה יש המבזבזים זמן?... אנחנו לא נסלח לעצמנו... אדם שיכול להיות מרומם, יכול להיות נסיך וכן מלך - מתבזבז על שטויות רדודות...

לע"נ

הגאון ר' אפרים פישל בן ר' לוי יצחק מגיד זצ"ל

מח"ס כתבי שיעורי הגר"ש רוזובסקי זצ"ל

נלב"ע כ"ה כסליו תשע"ה

תנצב"ה

לע"נ

גבאי ובעל קורא בבית הכנסת ארם נהריים לעדת הבבלים בת"א

ומנהל ההקדש מיום הקמתו

ר' עובדיה בן רחל דראל (דדל) ז"ל

נלב"ע ה' טבת

תנצב"ה

ניתן לשמוע את השיחה ביום שלישי בערב ולאחמ"כ בשידור חוזר וכן שיעור דף היומי ועוד, בקו השיחות שמספרו 074-740-3629

ניתן לתרום לגליון מכל עמדות נדרים פלוס ברחבי הארץ באמצעות לחצן קופות נוספות בחיפוש יש להקיש ארחות חיים או קוד מוסד 1000729

כמו"כ ניתן לתרום דרך המערכת הטלפונית הממוחשבת נדרים פון בחיוג לטלפון 037630585 שלווחה 2071 או במספר פלא' 053-415-3025

כל מי שיכול לעשות הוראת קבע אפילו של כש 5"ח תבוא עליו ברכה, וכל המוסיף... ניתן לקבל את הגליון במייל: 4166058@gmail.com